ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 2ας Ιουνίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Μέτρα σχετικά με το κληρονομικό δίκαιο – Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 – Άρθρα 13 και 28 – Κύρος της δηλώσεως αποποιήσεως της κληρονομίας – Κληρονόμος ο οποίος διαμένει σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εδρεύει το αρμόδιο για την κληρονομική διαδοχή δικαστήριο – Δήλωση υποβληθείσα στο δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του ο εν λόγω κληρονόμος»

Στην υπόθεση C-617/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Βρέμης, Γερμανία) με απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Νοεμβρίου 2020, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησαν οι

T.N.,

N.N.

παρισταμένης της:

E.G.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, M. Ilešič (εισηγητή), Δ. Γρατσία και Z. Csehi, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Aguilera Ruiz,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον G. Greco, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αρχικώς εκπροσωπούμενη από την S. Grünheid, τον W. Wils και τον M. Wilderspin, και στη συνέχεια από την S. Grünheid και τον W. Wils,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 13 και 28 του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201, σ. 107).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας που κίνησαν οι T.N. και N.N. σχετικά με την αίτηση εκδόσεως συλλογικού κληρονομητηρίου όσον αφορά την κληρονομική διαδοχή του W.N., συζύγου της E.G. και θείου των T.N. και N.N. (στο εξής: ανεψιοί του θανόντος).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 7, 32 και 67 του κανονισμού 650/2012 έχουν ως εξής:

«(7) Θα πρέπει να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σήμερα δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις. Στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης, οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να οργανώσουν εκ των προτέρων την κληρονομική τους διαδοχή. Θα πρέπει να κατοχυρώνονται με αποτελεσματικότητα τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών.

[…]

(32) Για λόγους διευκόλυνσης των κληρονόμων και κληροδόχων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο εξετάζεται ή πρόκειται να εξεταστεί η κληρονομική διαδοχή, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να επιτρέπει σε οποιονδήποτε έχει δικαίωμα δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου να προβαίνει σε δήλωση περί αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή περί του περιορισμού της ευθύνης του για τα χρέη της κληρονομίας, να προβαίνει σε τέτοιες δηλώσεις με τον τύπο που προβλέπει εν προκειμένω το δίκαιο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του ενώπιον των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους. Αυτό δεν

θα πρέπει να εμποδίζει τη δυνατότητα να γίνονται οι δηλώσεις αυτές ενώπιον άλλων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους που είναι αρμόδιες να δέχονται δηλώσεις δυνάμει του εθνικού δικαίου. Τα πρόσωπα που επιλέγουν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα να προβούν σε δηλώσεις στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους θα πρέπει να ενημερώνουν τα ίδια το δικαστήριο ή την αρχή που επιλαμβάνεται ή θα επιληφθεί της διαδοχής σχετικά με την ύπαρξη αυτών των δηλώσεων, εντός οποιασδήποτε προθεσμίας προβλέπεται από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

[…]

(67) Η γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της Ένωσης προϋποθέτει ότι οι κληρονόμοι, οι κληροδόχοι, οι εκτελεστές διαθήκης και οι διαχειριστές της κληρονομιαίας περιουσίας θα πρέπει να μπορούν να αποδείξουν ευχερώς την ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους σε άλλο κράτος μέλος, π.χ. στο κράτος μέλος στο οποίο υπάρχει κληρονομιαία περιουσία. […]»

4 Το κεφάλαιο II του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 4 και 13.

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενική διεθνής δικαιοδοσία», προβλέπει τα εξής:

«Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της.»

6 Κατά το άρθρο 13 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποδοχή ή αποποίηση κληρονομίας, κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας»:

«Εκτός από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζει υπόθεση κληρονομικής διαδοχής σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής κάθε προσώπου, το οποίο, δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, δύναται να προβεί ενώπιον δικαστηρίου σε δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή σε δήλωση που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του οικείου προσώπου όσον αφορά το παθητικό της κληρονομιαίας περιουσίας, έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την παραλαβή των δηλώσεων αυτών εφόσον, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, οι δηλώσεις αυτές μπορούν να υποβληθούν ενώπιον δικαστηρίου.»

7 Το κεφάλαιο III του κανονισμού 650/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δίκαιο», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 21, 23 και 28.

8 Το άρθρο 21 του οικείου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικός κανόνας», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης διάταξης του παρόντος κανονισμού, για το σύνολο της κληρονομίας είναι εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου.»

9 Το άρθρο 23 του οικείου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Το δίκαιο που προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 21 ή το άρθρο 22 διέπει το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής.

2. Το δίκαιο αυτό διέπει, ενδεικτικά, τα ακόλουθα:

[…]

ε) τη μεταβίβαση προς τους κληρονόμους και, κατά περίπτωση, τους κληροδόχους των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απαρτίζουν την κληρονομία, περιλαμβανομένων των όρων και των αποτελεσμάτων της αποδοχής ή της αποποίησης κληρονομιάς ή κληροδοσίας·

[…]».

10 Κατά το άρθρο 28 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τυπικό κύρος δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης»:

«Δηλώσεις αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή δηλώσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό της ευθύνης του δηλούντος είναι έγκυρες ως προς τον τύπο εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις:

α) του εφαρμοστέου δικαίου στην κληρονομική διαδοχή δυνάμει του άρθρου 21 ή του άρθρου 22· ή

β) του δικαίου του κράτους στο οποίο ο δηλών έχει τη συνήθη διαμονή του.»

Το γερμανικό δίκαιο

11 Το άρθρο 1942 του Bürgerliches Gesetzbuch (αστικού κώδικα), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: BGB), το οποίο φέρει τον τίτλο «Επαγωγή και αποποίηση κληρονομίας», προβλέπει τα εξής:

«1. Η κληρονομία επάγεται στον καλούμενο κληρονόμο υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος αποποίησής της (επαγωγή κληρονομίας).

[…]»

12 Κατά το άρθρο 1943 του BGB, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποδοχή και αποποίηση κληρονομίας»:

«Ο κληρονόμος δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία αν την έχει αποδεχτεί ή εφόσον έχει παρέλθει η προθεσμία για τη αποποίησή της· με την παρέλευση της προθεσμίας αποποίησης, η κληρονομία λογίζεται ότι έχει γίνει αποδεκτή.»

13 Το άρθρο 1944 του BGB, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προθεσμία για την αποποίηση της κληρονομίας», προβλέπει τα εξής:

«1. Αποποίηση της κληρονομίας χωρεί μόνον εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων.

2. Η προθεσμία αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή που ο κληρονόμος έλαβε γνώση του δικαιώματός του και του λόγου επαγωγής σε αυτόν της κληρονομίας. […]

3. Η προθεσμία είναι εξάμηνη αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του αποκλειστικώς στην αλλοδαπή ή ο κληρονόμος κατοικούσε στην αλλοδαπή κατά τον χρόνο έναρξης της προθεσμίας.»

14 Το άρθρο 1945 του BGB, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τύπος για την αποποίηση της κληρονομίας», προβλέπει τα εξής:

«Η αποποίηση της κληρονομίας πραγματοποιείται με την υποβολή δήλωσης στο δικαστήριο της κληρονομίας· η δήλωση καταχωρίζεται στα πρακτικά ή υποβάλλεται υπό τη μορφή επισήμως επικυρωμένου αντιγράφου.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Ο W.N., Ολλανδός πολίτης, ο οποίος είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στη Γερμανία, απεβίωσε στις 21 Μαΐου 2018 στη Βρέμη (Γερμανία).

16 Στις 21 Ιανουαρίου 2019, η E.G., η οποία ήταν σύζυγος του W.N. και διαμένει στη Γερμανία, ζήτησε από το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης, Γερμανία), που είναι το αρμόδιο δικαστήριο για τα ζητήματα κληρονομικής διαδοχής του W.N., την έκδοση κληρονομητηρίου, το οποίο θα πιστοποιούσε ότι τον W.N. θα κληρονομούσαν με εξ αδιαθέτου διαδοχή η ίδια κατά τα 3/4 και οι ανεψιοί του θανόντος, οι οποίοι αμφότεροι διαμένουν στις Κάτω Χώρες, κατά το 1/8 έκαστος.

17 Με έγγραφο της 19ης Ιουνίου 2019, το εν λόγω δικαστήριο ενημέρωσε τους ανεψιούς του θανόντος ότι εκκρεμούσε διαδικασία κληρονομικής διαδοχής εξ αδιαθέτου και τους ζήτησε να του διαβιβάσουν ορισμένα έγγραφα για τους σκοπούς της ρυθμίσεως της κληρονομικής διαδοχής.

18 Στις 13 Σεπτεμβρίου 2019, οι ανεψιοί του θανόντος προέβησαν ενώπιον του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου Χάγης, Κάτω Χώρες) σε δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας του θανόντος, η οποία καταχωρίστηκε στο μητρώο κληρονομιών στις 30 Σεπτεμβρίου 2019.

19 Με έγγραφο της 22ας Νοεμβρίου 2019, το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) διαβίβασε την αίτηση για την έκδοση κληρονομητηρίου στους ανεψιούς του θανόντος και τους κάλεσε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

20 Με έγγραφο της 13ης Δεκεμβρίου 2019, το οποίο συντάχθηκε στην ολλανδική γλώσσα, οι ανεψιοί του θανόντος διαβίβασαν στο Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) αντίγραφα των πράξεων του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου της Χάγης) μετά την υποβολή εκ μέρους τους δηλώσεων αποποιήσεως της κληρονομίας. Με έγγραφο της 3ης Ιανουαρίου 2020, το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) ενημέρωσε τους ανεψιούς του θανόντος ότι τα έγγραφα που είχαν διαβιβάσει, συμπεριλαμβανομένων των ως άνω πράξεων, δεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη ελλείψει μεταφράσεώς τους στη γερμανική γλώσσα.

21 Με έγγραφο της 15ης Ιανουαρίου 2020, το οποίο συντάχθηκε στη γερμανική γλώσσα, ο N.N. ενημέρωσε το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) ότι ο ίδιος και ο αδελφός του είχαν αποποιηθεί την κληρονομία του θανόντος, ότι, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, η δήλωση σχετικά με την εν λόγω αποποίηση είχε καταχωριστεί στην ολλανδική γλώσσα από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και ότι, ως εκ τούτου, δεν απαιτούνταν μετάφραση των επίμαχων εγγράφων στη γερμανική γλώσσα. Απαντώντας, το εν λόγω δικαστήριο υπενθύμισε την ανάγκη μεταφράσεως των σχετικών πράξεων και τηρήσεως των προθεσμιών που προβλέπονται για την αποποίηση της κληρονομίας.

22 Με διάταξη της 27ης Φεβρουαρίου 2020, το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) διαπίστωσε τα αναγκαία για την έκδοση του κληρονομητηρίου πραγματικά περιστατικά σύμφωνα με την αίτηση της E.G. και έκρινε ότι η κληρονομία λογιζόταν επαχθείσα και στους ανεψιούς του θανόντος.

23 Οι ανεψιοί του θανόντος άσκησαν ανακοπή κατά της διατάξεως αυτής και ζήτησαν παράταση της προθεσμίας για την προσκόμιση συμπληρωματικών αποδεικτικών στοιχείων. Στις 30 Ιουλίου 2020, διαβίβασαν στο Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) έγχρωμα αντίγραφα καθώς και μετάφραση στη γερμανική γλώσσα των εγγράφων που είχε συντάξει το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης). Δεδομένου ότι το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) τους αντέταξε τη μη διαβίβαση των πρωτοτύπων των πράξεων αυτών, οι επίμαχες πράξεις απεστάλησαν στο εν λόγω δικαστήριο στις 17 Αυγούστου 2020.

24 Με διάταξη της 2ας Σεπτεμβρίου 2020, το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) απέρριψε την ανακοπή και παρέπεμψε την υπόθεση στο αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Βρέμης, Γερμανία), καθόσον διαπίστωσε ότι, δεδομένου ότι οι ανεψιοί του θανόντος δεν είχαν αποποιηθεί την κληρονομία του θανόντος εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η κληρονομία λογιζόταν επαχθείσα και σε αυτούς. Όπως επισήμανε το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης), για να είναι έγκυρη η δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας, δεν αρκεί το αρμόδιο γερμανικό δικαστήριο να έχει απλώς ενημερωθεί για την υποβολή της ενώπιον του εν λόγω ολλανδικού δικαστηρίου ούτε αρκεί να λάβει αντίγραφα των σχετικών εγγράφων, αλλά απαιτείται να έχει στη διάθεσή του τα σχετικά πρωτότυπα έγγραφα. Πλην όμως, τα στοιχεία αυτά περιήλθαν στο ειρηνοδικείο Βρέμης μετά την παρέλευση της εξάμηνης προθεσμίας του άρθρου 1944, παράγραφος 3, του BGB.

25 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, στην περίπτωση κατά την οποία ο κληρονόμος προβαίνει σε δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του τόπου της συνήθους διαμονής του σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 28 του κανονισμού 650/2012, ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να θεωρηθεί ότι έχει υποβληθεί εμπροθέσμως η δήλωση αυτή η οποία, δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, πρέπει να υποβάλλεται εντός ορισμένης προθεσμίας ενώπιον του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής.

26 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι στη Γερμανία υφίσταται διχογνωμία στη θεωρία και τη νομολογία όσον αφορά το κύρος της δηλώσεως αποποιήσεως της κληρονομίας ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο που είναι καταρχήν αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής. Κατά την πρώτη και κρατούσα στη θεωρία και στη νομολογία άποψη, για να είναι έγκυρη μια τέτοια δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής αρκεί να έχει γίνει η δήλωση αυτή ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου.

27 Κατά τη δεύτερη θεωρητική και νομολογιακή άποψη, η δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας ισχύει μόνον εφόσον διαβιβασθεί νομοτύπως στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής ή, εν πάση περιπτώσει, εφόσον περιήλθε σε γνώση του τελευταίου. Συναφώς, κατά την ίδια πάντα άποψη, από την αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι, για τον νομοθέτη της Ένωσης, μια τέτοια δήλωση μπορεί να παραγάγει τα αποτελέσματά της μόνον αφού περιέλθει σε γνώση του οικείου δικαστηρίου. Πλην όμως, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 650/2012, εν αντιθέσει με το γερμανικό δίκαιο, δεν υποχρεώνει το δικαστήριο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου να γνωστοποιήσει στο δικαστήριο του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής τη δήλωση σχετικά με την αποποίηση της κληρονομίας.

28 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, αν ακολουθούνταν η άποψη η οποία παρατέθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, η δήλωση περί αποποιήσεως της επίμαχης κληρονομίας θα θεωρούνταν έγκυρη από την ημέρα κατά την οποία οι ανεψιοί του θανόντος προέβησαν στη δήλωση αυτή ενώπιον του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου Χάγης), ήτοι στις 13 Σεπτεμβρίου 2019. Επομένως, στην περίπτωση αυτή, τηρήθηκε από τους ανεψιούς του θανόντος η εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 1944, παράγραφος 3, του BGB, για την αποποίηση της κληρονομίας, η οποία άρχεται από την ημερομηνία κατά την οποία ο κληρονόμος λαμβάνει γνώση της κληρονομικής διαδοχής.

29 Κατά την άλλη άποψη, η οποία εκτέθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, το κύρος της δηλώσεως αποποιήσεως της επίμαχης κληρονομίας θα μπορούσε να εξαρτάται από την ημερομηνία κατά την οποία το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής έλαβε γνώση της. Τίθεται, ωστόσο, το ζήτημα των τυπικών προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται το κύρος μιας τέτοιας δηλώσεως, και ιδίως το ζήτημα αν αρκεί να ενημερωθεί το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής ως προς την ύπαρξη τέτοιας δηλώσεως, να του διαβιβαστούν αντίγραφα των σχετικών πράξεων ή να του κοινοποιηθούν πληροφορίες που έχουν συνταχθεί στη γλώσσα της δηλώσεως αυτής ή αν, αντιθέτως, πρέπει να διαβιβαστούν στο δικαστήριο αυτό τα πρωτότυπα των πράξεων αποποιήσεως που συντάχθηκαν από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, καθώς και επικυρωμένη μετάφραση στη γλώσσα του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Βρέμης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Δύναται η δήλωση αποποιήσεως στην οποία προβαίνει κληρονόμος ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του, σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται στο κράτος αυτό, να υποκαταστήσει τη δήλωση αποποιήσεως που πρέπει να υποβληθεί ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία στη συγκεκριμένη υπόθεση κληρονομικής διαδοχής, με συνέπεια η υποβληθείσα [πρώτη] δήλωση να παράγει αποτελέσματα από τον χρόνο κατά τον οποίο έγινε (υποκατάσταση);

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Πρέπει ο κληρονόμος, προκειμένου να παράγει αποτελέσματα η δήλωση αποποιήσεως την οποία υποβάλλει, τηρώντας τον προβλεπόμενο τύπο, στο αρμόδιο δικαστήριο του κράτους της συνήθους διαμονής του, να ενημερώσει επίσης σχετικά με την υποβολή της δηλώσεως το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία στη συγκεκριμένη υπόθεση κληρονομικής διαδοχής;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα και καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:
   α) Απαιτείται η κοινοποίηση προς το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία στη συγκεκριμένη υπόθεση κληρονομικής διαδοχής να γίνει στην επίσημη γλώσσα της χώρας του, προκειμένου η δήλωση αποποιήσεως να είναι έγκυρη, ιδίως ως προς την τήρηση της προθεσμίας που τάσσεται για την αποποίηση στο κράτος της έδρας του δικαστηρίου αυτού;;
   β) Απαιτείται, προκειμένου να είναι έγκυρη η δήλωση αποποιήσεως, ιδίως ως προς την τήρηση της προθεσμίας που τάσσεται για την αποποίηση στο κράτος της έδρας του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία στη συγκεκριμένη υπόθεση κληρονομικής διαδοχής, να διαβιβαστούν στο δικαστήριο αυτό τα πρωτότυπα των εγγράφων που έχουν εκδοθεί από το δικαστήριο του κράτους της συνήθους διαμονής του δηλούντος σε σχέση με την αποποίηση, συνοδευόμενα από μετάφραση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

31 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο εναπόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο μια χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να θεωρηθεί έγκυρη η δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας, κατά την έννοια των άρθρων 13 και 28 του κανονισμού 650/2012, η οποία υποβάλλεται ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου που προβαίνει στην αποποίηση. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, μεταξύ άλλων, αν, και ενδεχομένως πότε και πώς, πρέπει μια τέτοια δήλωση να περιέλθει σε γνώση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής.

33 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι ανεψιοί του θανόντος δήλωσαν στις 13 Σεπτεμβρίου 2019, ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής τους, ήτοι του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου Χάγης), ότι αποποιούνται την κληρονομία του θανόντος. Στις 13 Δεκεμβρίου 2019, ενημέρωσαν το γερμανικό δικαστήριο που ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής, με έγγραφο που είχε συνταχθεί στην ολλανδική γλώσσα, για την ύπαρξη της δηλώσεως αυτής, επισυνάπτοντας αντίγραφο των πράξεων που είχε συντάξει το ολλανδικό δικαστήριο. Στις 15 Ιανουαρίου 2020, ενημέρωσαν εκ νέου το γερμανικό δικαστήριο, αυτή τη φορά με έγγραφο συνταχθέν στη γερμανική γλώσσα, για την ύπαρξη της εν λόγω δηλώσεως. Πλην όμως, η μετάφραση στη γερμανική γλώσσα και τα πρωτότυπα των

συνταχθέντων από το ολλανδικό δικαστήριο εγγράφων περιήλθαν στο γερμανικό δικαστήριο μόλις στις 17 Αυγούστου 2020, ήτοι μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσει το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 13 και 28 του κανονισμού 650/2012 έχουν την έννοια ότι η δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας στην οποία προέβη ο κληρονόμος ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του λογίζεται έγκυρη ως προς τον τύπο εφόσον τηρήθηκαν οι τυπικές προϋποθέσεις που ισχύουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, χωρίς να είναι αναγκαίο, για τους σκοπούς της κληρονομικής διαδοχής, να πληροί η εν λόγω δήλωση τις τυπικές προϋποθέσεις που απαιτούνται από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

Επί της ουσίας

35 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι οι όροι διάταξης του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχουν ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής τους πρέπει, κατά κανόνα, να ερμηνεύονται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο σε ολόκληρη την Ένωση με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της διάταξης, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και τον σκοπό που επιδιώκει η οικεία κανονιστική ρύθμιση [αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, σκέψη 32, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, UM (Σύμβαση μεταβίβασης κυριότητας αιτία θανάτου), C-277/20, EU:C:2021:708, σκέψη 29].

36 Όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα των επίμαχων διατάξεων και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 650/2012 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II του κανονισμού αυτού, το οποίο διέπει το σύνολο των δικαιοδοσιών σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής. Όσον αφορά την ανάλυση του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη, από το άρθρο 13 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι, εκτός από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής σύμφωνα με τον οικείο κανονισμό, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής κάθε προσώπου το οποίο, δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, δύναται να προβεί ενώπιον δικαστηρίου σε δήλωση αποδοχής ή αποποιήσεως κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή σε δήλωση που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του οικείου προσώπου όσον αφορά το παθητικό της κληρονομιαίας περιουσίας έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την παραλαβή των δηλώσεων αυτών.

37 Επομένως, το ως άνω άρθρο 13 προβλέπει ένα εναλλακτικό δικαστήριο διεθνούς δικαιοδοσίας, με σκοπό να παράσχει στους κληρονόμους που δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο κράτος μέλος του οποίου τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί της κληρονομικής διαδοχής, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες των άρθρων 4 έως 11 του κανονισμού 650/2012, τη δυνατότητα να προβαίνουν στις δηλώσεις τους σχετικά με την αποδοχή της κληρονομίας ή την αποποίηση αυτής ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους στο οποίο έχουν τη συνήθη διαμονή τους.

38 Ο εν λόγω κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας συμπληρώνεται από κανόνα συγκρούσεως νόμων που περιέχεται στο άρθρο 28 του κανονισμού 650/2012, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο III του κανονισμού αυτού που διέπει το εφαρμοστέο δίκαιο και ρυθμίζει ειδικώς το κύρος των επίμαχων δηλώσεων. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, τέτοιες δηλώσεις είναι έγκυρες ως προς τον

τύπο εφόσον πληρούν, κατά το στοιχείο α', τις προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου (lex successionis) ή, κατά το στοιχείο β', τις προϋποθέσεις του δικαίου του κράτους στο οποίο ο δηλών έχει τη συνήθη διαμονή του.

39 Από το γράμμα του άρθρου 28 του κανονισμού 650/2012 δύναται να συναχθεί ότι η διάταξη αυτή έχει διατυπωθεί κατά τρόπον ώστε να αναγνωρίζεται το κύρος δηλώσεως αποποιήσεως της κληρονομίας, είτε όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου είτε όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου ο οποίος αποποιείται την κληρονομία, όταν το δίκαιο αυτό έχει εφαρμογή.

40 Συναφώς, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 58 των προτάσεών του, από τον συνδυασμό των άρθρων 13 και 28 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι υφίσταται στενή σχέση μεταξύ των δύο αυτών διατάξεων, με αποτέλεσμα η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου για την παραλαβή των δηλώσεων αποποιήσεως της κληρονομίας να τελεί υπό την προϋπόθεση ότι το ισχύον στο κράτος αυτό κληρονομικό δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας δηλώσεως ενώπιον δικαστηρίου. Εφόσον πληρούται η προϋπόθεση αυτή, το σύνολο των πράξεων που πρέπει να διενεργηθούν ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου που επιθυμεί να προβεί στη δήλωση αποποιήσεως καθορίζεται από το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους.

41 Όσον αφορά, δεύτερον, τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 650/2012, η ανωτέρω ερμηνεία των άρθρων 13 και 28 του εν λόγω κανονισμού επιρρωννύεται από την αιτιολογική σκέψη 32, κατά την οποία σκοπός των διατάξεων αυτών είναι «[η] διευκόλυνσ[η] των κληρονόμων και κληροδόχων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο εξετάζεται ή πρόκειται να εξεταστεί η κληρονομική διαδοχή». Για να επιτευχθεί ο εν λόγω σκοπός, κατά την ίδια αιτιολογική σκέψη, ο οικείος κανονισμός θα πρέπει να παρέχει σε οποιονδήποτε έχει δικαίωμα δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου τη δυνατότητα να προβαίνει σε δήλωση περί αποδοχής ή αποποιήσεως της κληρονομίας ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή περί του περιορισμού της ευθύνης του για τα χρέη της κληρονομίας, σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπει εν προκειμένω το δίκαιο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του ενώπιον των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει ήδη διευκρινίσει ότι το άρθρο 13 του ως άνω κανονισμού, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 32, αποσκοπεί στην απλούστευση των ενεργειών των κληρονόμων και των κληροδόχων κατά παρέκκλιση από τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων του 4 έως 11 (απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψη 42).

42 Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τον σκοπό του κανονισμού 650/2012, ο οποίος συνίσταται, κατά την αιτιολογική του σκέψη 7, στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξαλείψεως των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις. Ειδικότερα, στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης θα πρέπει να κατοχυρώνονται αποτελεσματικά τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, σκέψη 35, και της 1ης Ιουλίου 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, σκέψεις 27 και 34).

43 Επομένως, όσον αφορά τις δηλώσεις αποποιήσεως της κληρονομίας που υποβάλλονται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 13 του κανονισμού 650/2012, το άρθρο 28, στοιχείο β′, του κανονισμού αυτού διασφαλίζει ότι η εν λόγω δυνατότητα που αναγνωρίζεται στον κληρονόμο ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί κληρονομικής διαδοχής παράγει πράγματι αποτελέσματα.

44 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης εκτάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου στην οποία αναφέρεται το άρθρο 13 του κανονισμού 650/2012, οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία που θα είχε ως σκοπό να περιορίσει το κύρος της δηλώσεως αποποιήσεως της κληρονομίας, ιδίως εξαρτώντας την από τις τυπικές προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, θα είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει τις διατάξεις του άρθρου 13 και του άρθρου 28, στοιχείο β′, του κανονισμού αυτού από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα και θα έθιγε τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού καθώς και την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

45 Κατά συνέπεια, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του, η τήρηση του σκοπού του κανονισμού 650/2012, ο οποίος συνίσταται στην παροχή στους κληρονόμους της δυνατότητας υποβολής δηλώσεων σχετικά με την αποποίηση της κληρονομίας στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους, συνεπάγεται ότι οι κληρονόμοι αυτοί δεν υποχρεούνται να προβούν σε περαιτέρω ενέργειες ενώπιον των δικαστηρίων άλλων κρατών μελών πέραν εκείνων που προβλέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο γίνεται η επίμαχη δήλωση προκειμένου αυτή να θεωρηθεί έγκυρη.

46 Όσον αφορά το ζήτημα σχετικά με τη διαβίβαση των εν λόγω δηλώσεων στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής, επισημαίνεται ότι από την τελευταία περίοδο της αιτιολογικής σκέψεως 32 του κανονισμού 650/2012 προκύπτει ότι «τα πρόσωπα που επιλέγουν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα να προβούν σε δηλώσεις στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους θα πρέπει να ενημερώνουν τα ίδια το δικαστήριο ή την αρχή που επιλαμβάνεται ή θα επιληφθεί της διαδοχής σχετικά με την ύπαρξη αυτών των δηλώσεων, εντός οποιασδήποτε προθεσμίας προβλέπεται από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο».

47 Η τελευταία αυτή περίοδος της αιτιολογικής σκέψεως 32 του κανονισμού 650/2012 υποδηλώνει, εκ πρώτης όψεως, ότι, κατά τον νομοθέτη της Ένωσης, είναι αναγκαίο η δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου να περιέρχεται σε γνώση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής. Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι ούτε το άρθρο 13 ούτε το άρθρο 28 του ανωτέρω κανονισμού προβλέπουν μηχανισμό διαβιβάσεως της δηλώσεως αποποιήσεως από το δικαστήριο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του κληρονόμου ο οποίος προέβη σε αποποίηση στο δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής. Πλην όμως, σύμφωνα με την προαναφερθείσα αιτιολογική σκέψη 32, θεωρείται δεδομένο ότι τα πρόσωπα που έκαναν χρήση της δυνατότητας υποβολής τέτοιων δηλώσεων στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους θα μεριμνήσουν για τη γνωστοποίηση της υπάρξεως των δηλώσεων αυτών στις αρμόδιες για την κληρονομική διαδοχή αρχές.

48 Επομένως, ελλείψει ενιαίου συστήματος στο δίκαιο της Ένωσης που να προβλέπει τη διαβίβαση των δηλώσεων περί κληρονομικής διαδοχής στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής, η αιτιολογική σκέψη 32, τελευταία περίοδος, του κανονισμού 650/2012 έχει την έννοια ότι εναπόκειται στο πρόσωπο που υπέβαλε δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες ώστε το δικαστήριο που είναι

αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής να λάβει γνώση της υπάρξεως έγκυρης δηλώσεως. Ωστόσο, δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση το κύρος μιας τέτοιας δηλώσεως στην περίπτωση που οι εν λόγω ενέργειες δεν πραγματοποιηθούν εντός της προθεσμίας που τάσσει το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

49 Ως εκ τούτου, η δήλωση του κληρονόμου περί αποποιήσεως της κληρονομίας ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του, τηρουμένων των τυπικών προϋποθέσεων που ισχύουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, πρέπει να παράγει έννομα αποτελέσματα ενώπιον του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής, εφόσον το δικαστήριο αυτό έλαβε γνώση της υπάρξεως της εν λόγω δηλώσεως, χωρίς η επίμαχη δήλωση να υπόκειται στις πρόσθετες τυπικές προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου.

50 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι οι ανεψιοί του θανόντος προέβησαν σε δήλωση αποποιήσεως της κληρονομίας του ενώπιον ολλανδικού δικαστηρίου έχοντας τηρήσει τις τυπικές προϋποθέσεις που ισχύουν ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου και ότι το Amtsgericht Bremen (ειρηνοδικείο Βρέμης) έλαβε γνώση της υπάρξεως της δηλώσεως αυτής πριν αποφανθεί επί της κληρονομικής διαδοχής. Επομένως, προκύπτει ότι το ειρηνοδικείο Βρέμης όφειλε να λάβει υπόψη την επίμαχη δήλωση, ανεξαρτήτως της τηρήσεως των λοιπών διατυπώσεων ή διευκρινίσεων που το εν λόγω γερμανικό δικαστήριο έκρινε αναγκαίες προκειμένου μια τέτοια δήλωση να θεωρηθεί έγκυρη. Πράγματι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 67 του κανονισμού 650/2012, οι κληρονόμοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν ευχερώς την ιδιότητά τους και/ή τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους προκειμένου να διασφαλίζεται η «γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της Ένωσης».

51 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 13 και 28 του κανονισμού 650/2012 έχουν την έννοια ότι η δήλωση αποποιήσεως κληρονομίας στην οποία προέβη ο κληρονόμος ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του λογίζεται έγκυρη ως προς τον τύπο εφόσον πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις που ισχύουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, χωρίς να απαιτείται, προκειμένου η δήλωση αυτή να είναι έγκυρη, να πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

52 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

Τα άρθρα 13 και 28 του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, έχουν την έννοια ότι η δήλωση αποποιήσεως κληρονομίας στην οποία προέβη ο κληρονόμος ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής

του λογίζεται έγκυρη ως προς τον τύπο εφόσον πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις που ισχύουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, χωρίς να απαιτείται, προκειμένου η δήλωση αυτή να είναι έγκυρη, να πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου.

(υπογραφές)